

Híres emberek Gyulafehérvárott

- Itt született 1645. február 24-én I. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem.
- Itt született 1676. október 13-án II. Apafi Mihály erdélyi fejedelem.
- Itt született 1742. december 26-án Born Ignác természettudós, geológus.
- Itt született 1845. augusztus 26-án Vasady Nagy Gyula muzeológus, a Székely Nemzeti Múzeum első őre.
- Itt született 1882. augusztus 17-én Zsakó István ideggyógyász, pszichiáter, orvosi szakíró.
- Itt született 1888. szeptember 7-én Karácsony Benő író.
- Itt született Szabó Béla, Gyulafehérvári (Gyulafehérvár, 1905. augusztus 26. – Kolozsvár, 1985. november 30.): romániai magyar festő, grafikus, állami díjas
- Itt született 1928. február 1-jén Király László magyar pedagógus, tankönyvíró.
- Itt született 1946. április 8-án Szilágyi Zsolt előadóművész, karnagy, művészeti író.
- Itt született 1957. március 15-én Veres Péter építészmérnök, muzeológus, szerkesztő.
- Itt született 1957. december 25-én Tibori Szabó Zoltán újságíró, szerkesztő, műfordító.
- Itt született 1981. december 30-án Marius Moga Grammy-díjra jelölt román zenei producer, énekes.
- Itt tanított 1653-ban Apáczai Csere János filozófus, író.
- Itt tanított 1770-ben Kereskényi Ádám jezsuita professzor, író az itteni jezsuita líceumban.
- Itt halt meg 1559. szeptember 15-én Izabella királyné.
- Itt halt meg 1571. március 14-én János Zsigmond magyar király, később erdélyi fejedelem.
- Itt halt meg 1581. február 15-én Bocskai Erzsébet, Bocskai István nővére, Báthory Kristóf felesége, Báthory Zsigmond anyja.
- Itt halt meg 1581. május 27-én Báthory Kristóf erdélyi vajda,
- Itt halt meg 1589. január 7-én Ghiczy János katona és politikus
- Itt halt meg 1612. március 29-én Szamosközy István (latinosan *Zamosius*) történétíró
- Itt hunyt el 1629. november 15-én Bethlen Gábor erdélyi fejedelem.
- Itt hunyt el 1648. október 11-én I. Rákóczi György erdélyi fejedelem.
- Itt hunyt el 1815. március 3-án Márton József erdélyi püspök, tudós és költő.
- Itt hunyt el 1861. október 25-én Eötvös Ágoston régész, történész.
- Itt hunyt el 1980. szeptember 29-én Márton Áron erdélyi püspök.
- Itt hunyt el 1993. május 5-én Jakab Antal erdélyi püspök.

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyulafehérvár>

I. Rákóczi Ferenc

Felsővadászi I. Rákóczi Ferenc (Gyulafehérvár, 1645. február 24 - Zboró, 1676. július 8.) választott erdélyi fejedelem. Még apja életében, 1652. február 18-án Erdély fejedelmévé választotta a gyulafehérvári országgyűlés. Apja halála után édesanyjával áttérnek a katolikus vallásra. 1666-ben feleségül vette Zrínyi Ilonát. Nem sokkal második fia születése után Zborán halt meg. Kassán temették el.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/I._R%C3%A1k%C3%B3czi_Ferenc

Apáczai Csere János

Apáczai Csere János filozófus, pedagógiai író, kálvinista teológus 1653-ban Gyulafehérváron tanított. A magyar művelődés, tudományosság és nevelésügy úttörője, az első magyar enciklopédista. Székely szabad paraszti családba született. Az erdélyi magyar protestáns iskolaügy első kiemelkedő alakja, aki külföldi egyetemeken tanult. A nyugati polgárosult társadalmi életet, a műveltséget, a tudományosságot, a modern iskolarendszert és oktató-nevelési eszméket hozta haza, amikor 1653-ban visszatért Erdélybe. A gyulafehérvári, majd később a kolozsvári kollégium tanára lett. Ő volt a tudományok első magyar összegzője, a Magyar Encyclopaedia megalkotója és megjelentetője, aki harmóniát teremtett erdélyi, magyar, európai és egyetemes emberi értékek között.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Ap%C3%A1czai_Csere_J%C3%A1nos

Jagello Izabella magyar királyné

Jagelló Izabella 1556 és 1559 között Erdély kormányzója. Krakóban (Lengyelország) született és Gyulafehérváron (Románia) hat meg. A lengyel királyi udvarban, de reneszánsz uralkodók szellemében nevelkedett. 4 nyelven beszélt. 1539. március 2-án ment férjhez a nálánál 30 évvel idősebb (52 éves) Szapolyai János magyar királyhoz. Amint a házasságot elhálták, Izabella teherbe esett Szapolyaitól. A férj azonban még nem is értesülhetett fia születéséről, mikor hirtelen szélütés érte és már a halálán volt. Izabella királyné 1540-ben, János király halála után fiának, a csecsemő János Zsigmondnak gyámjaként Fráter Györggyel, Petrovics Péterrel és Török Bálinttal az ország kormányzója lett. Amikor a magyar királyi udvarnak távoznia kellett Budáról, 1542 tavaszától 1551 nyaráig a gyulafehérvári volt püspöki palotában rendezkedett be. Izabella királyné visszatérése után magához ragadta a kormányzás minden ágát. Uralkodása alatt igazi királynéi udvartartást alakított ki. Ékszerei közül opálokkal díszített násfáját ma a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi. Az erdélyi urak hamarosan megelégték a királyné korlátlan hatalmát, ez 1558-ban lázadást szerveztek ellene. 40 évesen halt meg. A gyulafehérvári székesegyházban temették el.

Jegyzetek

Rubicon történelmi folyóirat 2008/4.

[Erdély három nemzete és négy vallása autonómiájának története](#). (Hozzáférés: 2016. november 25.)|author=Endes Miklós|year=1935|publisher=Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet|pages=71-72}}

[Erdélyi országgyűlés – Magyar katolikus lexikon](#). lexikon.katolikus.hu. (Hozzáférés: 2016. november 25.)

4. Magyar Nemzet Online - Jankovich Miklós gyűjteményei

Források

- [Kollányi Ferenc](#): *A veszprémi püspök királyné-koronázási jogának története*, Veszprém, Egyházmegyei Könyvnyomda, 1901
- Veress Endre: *Izabella királyné: 1519–1559*, Athenaeum, Budapest, 1901 URL: 1. Külső hivatkozások
- [Rubicon történelmi folyóirat 2008/4](#).

További információk

- [Magyar életrajzi lexikon](#)
- [Veress Endre: Izabella királyné: 1519–1559 \(MEK\)](#)

Kapcsolódó szócikkek

- [Erdélyi fejedelmek listája](#)
- [Erdélyi történelmi személyek listája](#)
-

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Jagell%C3%B3_Izabella_magyar_kir%C3%A1lyn%C3%A9

II. János magyar király – Szapolyai János Zsigmond István

II. János - Szapolyai János Zsigmond István - ([Buda, 1540. július 7.](#) – [Gyulafehérvár, 1571. március 10.](#)) [Magyarország](#) választott, meg nem koronázott királya (*rex electus non coronatus*) [1540](#) és [1571](#) között, [Erdély](#) első fejedelme (*Princeps Transsilvaniae et Partium Regni Hungariae eidem annexarum – Erdély és Magyarország hozzákapcsolt Részének fejedelme*) [1571](#)-ben, a halála előtti utolsó négy napon. Apja [I. János király](#), anyja [Jagelló Izabella királyné](#). II. János Magyarországon uralkodói jogait csak korlátozottan gyakorolhatta, mert a trónra ugyancsak igényt tartó [Habsburg Ferdinánd](#) az ország nyugati része fölött szuverenitást gyakorolt. János királyi jogai a [koronázás](#) nélkül egyébként annak ellenére sem voltak teljesek, hogy a [Szent Korona](#) és a [koronázási jelvények 1551-ig](#) a birtokában voltak. A történelem egyetlen [unitárius vallású](#) uralkodója.^[3]

János Zsigmond igen művelt ember volt, nyolc nyelven olvasott és beszélt. Kimondottan szép férfi volt, alkata közepes, haja szőke, bőre finom, arca hosszúkás, ajka vékony volt, részben apjától, részben anyjától örökölve. A magyaron kívül beszélt lengyelül, olaszul, németül, románul, latinul, és valamelyest görögül és törökül is. Szenvedélyes könyvbarát volt, támogatta [Bakfark Bálint](#) erdélyi tartózkodását, és zenekedvelő lévén ő maga is jól játszott [lanton](#), [orgonán](#) és fuvolán. Szerette a táncot, a zenét és az éneket. Karcsú testalkata ellenére sokat vadászott, lándzsát vetett és jó céllovó volt.

Műveltségén kívül híres volt türelméről és igazságosságáról. Órákon keresztül képes volt hallgatni a különböző felekezetű papok hitvitáit.

Szapolyai János Zsigmond [katolikusként](#) nevelkedett, eleinte [Buda](#) várában, majd az ország fővárosának a törökök általi elfoglalása után [Gyulafehérváron](#). Születése után kezdett terjedni a reformáció Magyarországon. Udvari orvosa, [Blandrata György](#) hatására előbb a [lutheránus](#), majd a [református](#) hitre tért. Érett korában nagy hatással volt rá [Dávid Ferenc](#), akinek hatására végül [unitáriusként](#) halt meg. Király létére is nagy türelemmel volt a más hiten lévők iránt. Történelmi tette, hogy megszüntette a hivatalos államvallást és [vallásszabadságot](#) hirdetett. Kimondta, hogy mindenki olyan hitben élhet, amilyenben akar, de azt is, hogy az új felekezetek követői ne háborgassák a régi egyház, a [római katolikus egyház](#) követőit.

János Zsigmond [1571. március 14-én](#), a [speyeri szerződés](#) ratifikálása után négy nappal hunyt el. Az utód nélkül meghalt fejedelem végrendeletében a család javait nagybátyjára, [Zsigmond Ágost](#) lengyel királyra hagyományozta. Halálát napokig titokban tartották, temetésére csak 1571. május 23-án került sor Gyulafehérváron.

Az [unitárius](#) egyház szertartása szerint helyezték örök nyugalomra az [1009-ben](#), [I. István magyar király](#) által alapított székesegyházban, [Hunyadi János](#) kormányzó és édesanyja [Jagelló Izabella](#) szarkofágjai mellett.

II. János magyar király mellére egy arannyal bevont ezüst táblát helyeztek, melyen erényeit és életét lényegre törően, röriden összefoglalták.

Nem sokkal később, 1599-ben, amikor a Habsburgok biztatására és azok pénzén [Mihály havasalföldi vajda](#) katonái elfoglalták Gyulafehérvárt és Erdélyt. A sírablók feldúlták és kirabolták II. János király szarkofágját, ekkor tűnt el a koporsóba helyezett halotti lemez is, amelynek szövege azonban fennmaradt.

Forrás: [https://hu.wikipedia.org/wiki/II. J%C3%A1nos_magyar_kir%C3%A1ly](https://hu.wikipedia.org/wiki/II._J%C3%A1nos_magyar_kir%C3%A1ly)

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem

Bethlen Gábor ([Marosillye](#), [1580](#) – [Gyulafehérvár](#), [1629. november 15.](#)) erdélyi fejedelem (1613–1629), **I. Gábor** néven megválasztott magyar király (1620–1621), a [17. századi](#) magyar történelem egyik legjelentősebb személyisége. Pályafutása kezdetén híven szolgálta [Báthory Zsigmondot](#), [Székely Mózes](#)t, [Bocskai Istvánt](#) és [Báthory Gábort](#), majd amikor ez utóbbi a Habsburgokkal akart szövetségre lépni, szembefordult vele, és magát választotta

fejedelemnek. Uralkodása alatt megszilárdította Erdély helyzetét, az ország gazdasága és kulturális élete egyaránt fejlődésnek indult – ezt az időszakot gyakran „Erdély aranykora” néven említik.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Bethlen_G%C3%A1bor

I. Rákóczi György erdélyi fejedelem

Felsővadászi **I. Öreg Rákóczi György** ([Szerencs](#), [1593. június 8.](#) – [Gyulafehérvár](#), [1648. október 11.](#)) erdélyi fejedelem [1630](#)-tól haláláig. Uralkodása alatt [Erdély](#) gazdaságilag és politikailag is megerősödött. Sokat tett egyháza, a [református egyház](#) és az iskoláztatás felvirágoztatása érdekében.

Uralma alatt [Erdély](#) békében fejlődött: buzgó református volt, feleségével, [Lorántffy Zsuzsannával](#) együtt sokat tett egyháza és az iskoláztatás felvirágoztatására, de az ortodoxia szellemében szemben állva a haladóbb puritánus irányzattal s ellenségeként az unitáriusoknak és főleg a szombatosoknak. Soha annyi könyvet nem adtak ki előtte, mint az ő korában.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/I._R%C3%A1k%C3%B3czi_Gy%C3%B6rgy

Márton Áron gyulafehérvári püspök

Márton Áron ([Csíkszentdomokos](#), [1896. augusztus 28.](#) – [Gyulafehérvár](#), [1980. szeptember 29.](#)) az [erdélyi katolikus egyház püspöke](#).

Jelmondatául a „Non recuso laborem” – nem futamodom meg a munkától – mondatot választotta. „Ez a latin nyelv gazdagsága alapján akár így is fordítható: nem utasítom el a bajt, a nyomorúságot, a szenvedést. Mély értelmű utalás volt ez munkával és szenvedéssel teli életére. Áron püspök a [bécsi döntés](#) után Dél-Erdélyben maradt, Gyulafehérvárról kormányozta egyházmegyéjét. A [háború](#) alatt, és az azt követő nehéz években az emberi jogok és a keresztény szeretet következetes, kiegyensúlyozott, bátor képviselője volt”.^[1]

„...olyan püspök volt, aki nemcsak szerette a rá bízottakat, hanem ismerte is őket. Ő még nem átalotta kikérni a társadalom világi kutatóinak, a szakértőknek a véleményét, odafigyelt a szociológusok és szociográfusok adataira és következtetéseire; ő még hosszú távú stratégiákban gondolkodott a felemelés és javítás horizontján. Nemcsak sziklaszilárd volt, amint ezt sokan legjellemzőbb erényének tartják, hanem – bölcsessége és műveltsége mellett – okos is.”^[2]

*„Az igazság védelmében és a szeretet szolgálatában
az üldöztetés és börtön nem szégyen, hanem dicsőség.”*
1944-ben Kolozsvárott tartott beszéde^[3]

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1rton_%C3%81ron